

Ünnepi tanácskozást tartott Pozsonyban a Magyar és a Szlovák Tudományos Akadémia vezetősége

November 3-án volt 180 éve, hogy Széchenyi István gróf a pozsonyi országgyűlésben bejelentette: birtokai egy évnyi jövedelmét, azaz 60 000 forintot felajánl egy magyar tudóstársaság létrehozására.

Ünnepi tanácskozást tartott Pozsonyban a Magyar és a Szlovák Tudományos Akadémia vezetősége

November 3-án volt 180 éve, hogy Széchenyi István gróf a pozsonyi országgyűlésben bejelentette: birtokai egy évnyi jövedelmét, azaz 60 000 forintot felajánl egy magyar tudóstársaság létrehozására. Ezzel a Magyar Tudományos Akadémia alapjait rakta le. Kossuth Lajos szerint „ujjait a kornak ütőerére tevő, s megérti annak ütését”. Széchenyi valóban megértette, hogy hazája csak akkor tud fejlődni és lépést tartani a fejlett világgal, ha intézményesíti tudományos életét. Előrelátó gondolkodásával, de főleg tetteivel méltán érdemelte ki a „legnagyobb magyar” megtisztelő címet.

Nagylelkű gesztusát egy évszázad múltán törvénybe iktatták, s azóta november 3-át a magyar tudomány napjaként tartja számon az utókor.

Szinte magától értetődő, hogy ezen a napon és a hajdani helyszínen, a mai pozsonyi Egyetemi Könyvtár épületében tartotta meg ünnepi tanácskozását a Magyar és a Szlovák Tudományos Akadémia vezetősége 180 éves közös gyökerek címmel. A szervezők, a Magyar Köztársaság Nagykövetsége, a somorjai Fórum Kisebbségkutató Intézet és a Magyar–Szlovák Történész Vegyes Bizottság az évfordulót tartották a legjobb alkalomnak arra, hogy az érdeklődők néhány előadás révén betekinthesse a tudományosság berkeibe. Dušan Kovács történész, az SZTA alelnöke ünnepi előadásában nagyra értékelte az MTA létrejöttét és annak vitathatatlanul erős hatását a szlovák tudományosság kialakulására a 19. században. A rendszerváltás utáni együttműködését a két intézménynek átlagon felülinek nevezte a szlovák szakember.

Glatz Ferenc professzor, aki elnöke is volt egy időben az MTA-nak, azt a gondolatot vetette

fel, hogy meg kellene vizsgálni, miről vitatkoztak, mit adtak egymásnak a 19. században a Kárpát-medencében élő értelmiségiek. Vajon mennyire voltak európai műveltségűek, s mennyire értették a kor tendenciáit. Hogy Széchenyi értette, az biztosra vehető, minden tette ezt bizonyítja. Azt is meg kellene vizsgálni Glatz Ferenc szerint, vajon a mai értelmiségiek mérhetők-e európai mércével, s képesek lennének-e olyan nagy tettekre, mint elődeik voltak 150 évvel ezelőtt.

Szarka László történész, az MTA Kisebbségkutató Intézetének igazgatója a magyar–szlovák tudományos kapcsolatok sokrétűségéről, és a párbeszédet segítő, ám néha akadályozó tényezőkről számolt be. Annak a meggyőződésének adva hangot, hogy az újjáalakult Európában a tudományos kutatás is megtalálja a maga megérdemelt helyét.

Végh László, a Fórum Intézet kutatója a szlovákiai magyar intézményrendszer kialakulását tekintette át, hangsúlyozva azt a ma már megvalósított elvet, hogy saját kezünkbe kell vennünk sorsunkat, mert a ránk váró munkát helyettünk senki nem fogja elvégezni. Előadásához kapcsolódott a hazai magyar szellemi műhelyek bemutatkozása. A Selye Egyetem, a Selye Kollégium, a Mercurius Csoport, a Gramma Nyelvi Iroda, a Kempelen Farkas Társaság, a Református Gyűjtemények, a Fórum Intézet, valamint a pozsonyi, a nyitrai és a besztercebányai magyar tanszék megannyi helyszíne a színvonalas szellemi munkának. A kérdés csak az, külön-külön vagy összefogva hogyan tudják „ujjukat rajta tartani a kor ütőerén”, s hozzájárulni ahhoz, hogy a szlovákiai magyar tudományosság a 21. század követelményeinek is megfeleljen.

NAGY ILDIKÓ